

opiekuna oraz studentów do ukończenia 26. r.ż., jedynie w zakresie wymienionym w przepisach, m.in. do szkół, placówek szkolno-wychowawczych, na turnusy rehabilitacyjne itp. Aby skorzystać z ulgi konieczne jest posiadanie legitymacji osoby niepełnosprawnej;

- możliwość uzyskania dofinansowania do przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych, turnusów rehabilitacyjnych i zniesienia barier architektonicznych;
- rehabilitacja zawodowa i dofinansowania z nią związane – należy kontaktować się z Powiatowym Urzędem Pracy;
- ulgi podatkowe (w tym odliczenia związane z zakupem leków) – należy kontaktować się z Urzędem Skarbowym;
- zamrożone ceny prądu z limitem rocznym 2,6 MWh jeżeli odbiorcą jest osoba z orzeczeniem o niepełnosprawności lub zamieszkująca wspólnie z osobą posiadającą takie orzeczenie.

Ulgi przy stopniu umiarkowanym:

- ulgi wymienione przy stopniu lekkim;
- 37% ulgi w przejazdach PKP i PKS, wyłącznie dla osób, które posiadają symbol przyczyny niepełnosprawności z powodu chorób narządu wzroku 04-0, opiekun ma prawo do 95% zniżki;
- prawo do uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego – przysługuje wyłącznie osobom u których określono datę powstania niepełnosprawności przed 21 r.ż. Osoba niepełnosprawna może się również starać o zasiłki celowe lub zasiłek stały. Więcej informacji udziela lokalny Ośrodek Pomocy Społecznej;
- karta parkingowa – przysługuje wyłącznie osobom ze znacznie ograniczonymi możliwościami samodzielnego poruszania się, u których określono symbol przyczyny niepełnosprawności z powodu chorób: narządu wzroku 04-0, narządu ruchu 05-R, neurologicznych 10-N oraz chorób układu oddechowego i krążenia 07-S i zapisem – „spełnia” - w punkcie 9 wskazań orzeczenia, dot. przesłanek określonych w art. 8 ust. 3a pkt. 1 ustawy Prawo o ruchu drogowym. Kartę wydaje Powiatowy Zespół. Kartę parkingową należy umieścić za przednią szybą samochodu, tak aby był widoczny jej numer i data ważności. Zwolnienie z opłat za parkowanie zależy od uchwał rady miasta.
- ulga w opłacie paszportowej – wysokość 50%, więcej informacji można uzyskać w Urzędzie Wojewódzkim.

Ulgi przy stopniu znacznym:

- ulgi wymienione przy stopniu lekkim i umiarkowanym;
- ulgi w przejazdach – przysługuje zniżka w wysokości 49% przy przejazdach środkami publicznego transportu kolejowego i autobusowego komunikacji zwykłej (PKP i PKS) i 37% w komunikacji innej niż zwykła. Opiekun osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności ma zniżkę w wysokości 95%. Osobom ze stopniem znacznym, które w orzeczeniu mają wpisany symbol przyczyny niepełnosprawności z tytułu schorzeń narządu wzroku (04-0), przysługuje zniżka w wysokości 93% przy przejazdach środkami publicznego transportu kolejowego i autobusowego komunikacji zwykłej (PKP i PKS) i 51% w komunikacji innej niż zwykła. Warunkiem uzyskania zniżki jest posiadanie legitymacji osoby niepełnosprawnej;
- zasiłek pielęgnacyjny należy się każdej osobie, która posiada orzeczenie o stopniu znacznym, bez względu na osiągnięte dochody. Jednakże osoba, która osiągnęła 75. rok życia, zasiłek pielęgnacyjny będzie otrzymywać razem ze świadczeniem emerytalnym. Osoba niepełnosprawna może się również starać o zasiłki celowe lub zasiłek stały (przy braku innego źródła dochodu), a jej opiekun o świadczenie pielęgnacyjne.
- zwolnienie z opłat radiowo-telewizyjnych – informacji udziela urząd pocztowy.

Fundacja Inter Vivos
www.fundacjaiv.pl

Jakie są uprawnienia pracownika z orzeczeniem o niepełnosprawności?

Uprawnienia pracownika z orzeczonym lekkim stopniem niepełnosprawności:

- nie może pracować więcej niż 8 godzin na dobę i 40 godzin tygodniowo;
- nie może być zatrudniony w godzinach nocnych i w godzinach nadliczbowych
- ma prawo do dodatkowej 15-minutowej przerwy w pracy na gimnastykę usprawniającą lub wypoczynek, czas tej przerwy jest wliczany do czasu pracy.

Uprawnienia pracownika z orzeczonym umiarkowanym i znacznym stopniem niepełnosprawności:

- czas jego pracy nie może przekraczać 7 godzin na dobę i 35 godzin tygodniowo;
- nie może być zatrudniony w godzinach nocnych i w godzinach nadliczbowych;
- ma prawo do dodatkowej 15-minutowej przerwy w pracy na gimnastykę usprawniającą lub wypoczynek, czas tej przerwy jest wliczany do czasu pracy;
- ma prawo do dodatkowego urlopu wypoczynkowego w wymiarze 10 dni roboczych w roku kalendarzowym, ma prawo do czasu wolnego od pracy z zachowaniem prawa do wynagrodzenia w wymiarze do 21 dni roboczych w celu uczestniczenia w turnusie rehabilitacyjnym lub w celu wykonania badań specjalistycznych, zabiegów leczniczych lub usprawniających, jeżeli czynności te nie mogą być wykonane poza godzinami pracy.

WAŻNE!

Naruszanie przez pracodawcę przepisów o zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, tak jak w przypadku naruszenia przez pracodawcę wszelkich innych przepisów prawa pracy, można zgłosić Państwowej Inspekcji Pracy. W zależności od sytuacji i struktury organizacyjnej pracodawcy, przed złożeniem skargi w Państwowej Inspekcji Pracy, można rozważyć zgłoszenie naruszenia przepisów o zatrudnianiu osób niepełnosprawnych osobie czy też komórce organizacyjnej pracodawcy, która jest zwierzchnikiem nad osobą, która dopuszcza się naruszenia.

zapraszamy do kontaktu **Fundacja Inter Vivos**

www.fundacjaiv.pl

 ul. Kłobucka 8C /126
02-699 Warszawa

 KRS: 0000742253

Fundacja Inter Vivos

 Telefon: +48 578 132 349
Facebook: Fundacja Inter Vivos

 e-mail: biuro@fundacjaiv.pl www.fundacjaiv.pl

Fundacja Inter Vivos
z siedzibą w Warszawie

Z poradnika prawnego
dowiesz się m.in.:

Czym jest niepełnosprawność
i kto o niej orzeka?

Jakie są systemy orzecznicze
o niepełnosprawności?

Jak przebiega procedura
uzyskiwania orzeczenia
o niepełnosprawności dla celów
rentowych?

Jak przebiega procedura
uzyskiwania orzeczenia
o niepełnosprawności dla celów
pozarentowych?

Jakie są uprawnienia i ulgi
wynikające z orzeczenia
o stopniu niepełnosprawności?

Jakie są uprawnienia
pracownika z orzeczeniem
o niepełnosprawności?

 MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI
www.ms.gov.pl

Poradnik prawny nr 1/2023

Prawa osób niepełnosprawnych

Fundacja Inter Vivos z siedzibą w Warszawie informuje, iż w ramach zawartej umowy z Powiatem Ostrowskim realizuje zadanie publiczne polegające na prowadzeniu, w 2023 r., punktu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, a także edukacji prawnej. Przedmiotowe zadanie jest realizowane w oparciu o ustawę o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 945) i jest finansowane ze środków Ministerstwa Sprawiedliwości przekazanych Fundacji przez Powiat Ostrowski.

Czym jest niepełnosprawność i kto o niej orzeka?

Zgodnie z przepisami ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Niepełnosprawność, zgodnie z kryterium ustawowym, to niemożność efektywnego pełnienia ról społecznych tj. wypełniania zobowiązania wynikającego z zajmowanej pozycji społecznej przy korzystaniu przez osobę z przysługujących jej przywilejów i praw według bardziej lub mniej określonego wzoru, a więc niemożność bądź trudności w codziennej aktywności i uczestnictwie wynikające z naruszenia sprawności organizmu.

WAŻNE!

Ocena stanu zdrowia nie jest jedynym wyznacznikiem niepełnosprawności, bowiem orzecznictwo o niepełnosprawności uwzględnia zarówno fizyczne, psychiczne jak i społeczne aspekty funkcjonowania człowieka. Wystąpienie tylko jednego z elementów np. naruszenia sprawności organizmu (potocznie utożsamianego z chorobą) nie musi zatem oznaczać, że mamy do czynienia z niepełnosprawnością. Natomiast intensywność tego czynnika nie wpływa bezpośrednio na ustaloną niepełnosprawność lub stopień niepełnosprawności, jeżeli w następstwie jego występowania nie dochodzi do istotnych ograniczeń w sferze społecznej lub zawodowej.

O niepełnosprawności orzekają Powiatowe Zespoły do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w pierwszej instancji, a w drugiej Wojewódzkie Zespoły. Kontrolę orzeczeń wydawanych przez organy administracji publicznej sprawują sądy pracy i ubezpieczeń społecznych.

Powiatowe (Wojewódzkie) Zespoły do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności wydają orzeczenia o:

- niepełnosprawności
- stopniu niepełnosprawności
- wskazaniach do ulg i uprawnień.

Jakie są systemy orzecznicze o niepełnosprawności?

Z uwagi na zakres wydawanych orzeczeń wyróżnia się:

- **orzecznictwo do celów rentowych** – orzecznictwo rentowe prowadzone przez lekarzy orzeczników Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) i komisje lekarskie ZUS. Orzecznictwo rentowe prowadzą także lekarze rzeczoznawcy i komisje lekarskie Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) – podlegają im rolnicy i ich rodziny oraz komisje lekarskie podległe MON i MSWiA- dla tzw. służb mundurowych (policjantów żoźnierczy, celników);
- **orzecznictwo do celów pozarentowych** – system orzecznictwa pozarentowego tworzą: Powiatowe Zespoły do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności – jako pierwsza instancja Wojewódzkie Zespoły do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności – jako druga instancja.

Jak przebiega procedura uzyskiwania orzeczenia o niepełnosprawności dla celów rentowych?

Orzeczenie „o niezdolności do pracy” jest wydawane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) i stanowi podstawę ubiegania się o rentę. Niezdolną do pracy w rozumieniu przepisów prawa jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu, przy tym: „całkowicie niezdolną do pracy” jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy; zaś „częściowo niezdolną do pracy” jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji.

WAŻNE!

W przypadku stwierdzenia u danej osoby naruszenia sprawności organizmu w stopniu powodującym konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, oprócz całkowitej niezdolności do pracy orzeka się „niezdolność do samodzielnej egzystencji”.

Zachowanie zdolności do pracy w warunkach określonych w przepisach o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych nie stanowi przeszkody do orzeczenia całkowitej niezdolności do pracy (art. 13 ust. 4 w/w ustawy). Innymi słowy: fakt orzeczenia u danej osoby „całkowitej niezdolności do pracy” nie oznacza, że nie może ona podjąć lub nadal wykonywać pracy w warunkach przystosowanych do jej możliwości.

Orzekaniem o niezdolności do pracy do celów rentowych zajmuje się lekarz orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, który wydaje orzeczenie na podstawie dołączonej do wniosku dokumentacji oraz po przeprowadzeniu badania osoby, w stosunku do której ma być wydane orzeczenie. Od orzeczenia lekarza orzecznika osobie zainteresowanej przysługuje sprzeciw do komisji lekarskiej ZUS w ciągu 14 dni od dnia doręczenia tego orzeczenia.

WAŻNE!

Obecnie niezdolność do pracy orzeka się na okres nie dłuższy niż 5 lat, chyba że według wiedzy medycznej dana osoba nie rokuje odzyskania zdolności do pracy przed upływem okresu dłuższego niż 5 lat.

Dawna I grupa inwalidzka jest równoważna całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji, dawna II grupa jest równoważna całkowitej niezdolności do pracy zaś dawna III grupa jest równoważna częściowej niezdolności do pracy.

Jak przebiega procedura uzyskiwania orzeczenia o niepełnosprawności dla celów rentowych?

Orzeczenie o stopniu niepełnosprawności jest wydawane przez powiatowy zespół ds. orzekania o niepełnosprawności osobie, która ukończyła 16 lat i cechuje się trwałą lub okresową niezdolnością do wypełniania ról społecznych z powodu

stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującego niezdolność do pracy. Osoba, która nie ukończyła 16 lat może uzyskać orzeczenie o niepełnosprawności.

Wyróżnia się następujące stopnie niepełnosprawności:

- **znaczny** – do którego zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą w celu pełnienia ról społecznych stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji;
- **umiarkowany** – do którego zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych w celu pełnienia ról społecznych;
- **lekki** – do którego zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, powodującą w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mającą ograniczenia w pełnieniu ról dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

WAŻNE!

Każde orzeczenie o stopniu niepełnosprawności zawiera informacje o czasie, na jaki zostało wydane, cyfrowo-literowe określenie symbolu przyczyny niepełnosprawności oraz wskazania dodatkowe, dotyczące w szczególności: odpowiedniego zatrudnienia, szkolenia, wsparcia w samodzielnej egzystencji, korzystania z karty parkingowej czy też zamieszkiwania w oddzielnym pokoju.

W ciągu 14 dni od daty odbioru orzeczenia o stopniu niepełnosprawności przysługuje możliwość odwołania się do Wojewódzkiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności. Odwołanie składa się za pośrednictwem Zespołu, który wydał orzeczenie. Z kolei orzeczenie Wojewódzkiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności może być zaskarżone do sądu w terminie 30 dni od daty jego doręczenia. Postępowanie w sprawach odwoławczych jest wolne od kosztów i opłat sądowych.

Powiatowy/Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności wydaje także orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień na wniosek osoby zainteresowanej posiadającej ważne orzeczenie o zaliczeniu do jednej z grup inwalidzkich lub o niezdolności do pracy. Do wniosku o wydanie orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień dołącza się: posiadaną przez osobę zainteresowaną dokumentację medyczną, orzeczenie o inwalidztwie lub niezdolności do pracy, inne posiadane dokumenty mogące mieć wpływ na ustalenie wskazań do ulg i uprawnień. W tego typu postępowaniu stopień niepełnosprawności określa się na podstawie przedłożonych dokumentów, a wskazania zawarte w orzeczeniu ustala się stosownie do naruszonej sprawności organizmu i ograniczeń funkcjonalnych uzasadniających korzystanie z ulg i uprawnień na podstawie odrębnych przepisów.

Jakie są uprawnienia i ulgi wynikające z orzeczenia o stopniu niepełnosprawności?

Ulg przy stopniu lekkim:

- ulgi w przejazdach 78% – wyłącznie dla dzieci i młodzieży uczącej się (do ukończenia 24. roku życia) i towarzyszącego im